

6. Nezaměstnanost

Sociální politika 1

Iva Poláčková

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Inovace VOV
pedagogicko-sociální oblast

Struktura prezentace:

- Definice, dělení, příčiny nezaměstnanosti
- Míra nezaměstnanosti
- Typy nezaměstnanosti
- Znevýhodněné skupiny na trhu práce
- Důsledky nezaměstnanosti

Definice nezaměstnanosti

„Nezaměstnanost označuje stav, kdy na trhu práce existují nezaměstnané osoby v důsledku nerovnováhy mezi nabídkou pracovní síly a poptávkou po ní (v obou případech co do velikosti i struktury).“ (Mareš in Matoušek, 2013: 331)

- Tomeš (2010: 280 – 281) uvádí, že je nezaměstnanost definována:
 - *nedobrovolným charakterem (nemožnost získat zaměstnání),*
 - *pracovní schopností (způsobilost být zaměstnán),*
 - *připraveností pro výkon zaměstnání,*
 - *aktivním hledáním zaměstnání.*
- Nezaměstnanost je vnímána jako ekonomický a sociální problém, který negativně ovlivňuje situaci jedinců, jejich rodin, ale také regionů, komunit, sociálních skupin i celé společnosti.

Kdo je považován za nezaměstnaného?

- Za **nezaměstnaného** je považována osoba schopná pracovat, která nemůže najít placené zaměstnání.
- Obecně se dle metodiky Mezinárodní organizace práce se za nezaměstnaného považuje osoba, která:
 - *je starší patnácti let,*
 - *aktivně hledá práci,*
 - *je připravena k nástupu do práce do 14 dnů.*

Dělení nezaměstnanosti

- Nezaměstnanost může být rozlišována jako:
 - **dobrovolná** – osoba setrvává dobrovolně nezaměstnaná, není ochotna přijmout práci za nabízenou odměnu (nezahrnuje se do statistik nezaměstnaných);
 - **nedobrovolná** – osoba aktivně hledá práci a je připravena k nástupu do práce do 14 dnů.
- Nedobrovolná nezaměstnanost může být:
 - **krátkodobá** – méně než jeden rok;
 - **dlouhodobá** - déle než jeden rok.

Typy nezaměstnanosti

- **Frikční (dočasná)** - člověk přeruší na chvíli práci; než si najde novou, je nezaměstnaný; může to být např. absolvent školy (jedná se o nezaměstnanost tzv. mezi dvěma zaměstnáními).
- **Sezónní** – sezónní poptávka po určitých druzích prací (sezónní práce např. v zemědělství, stavebnictví, lyžařských areálech apod.).
- **Cyklická** - souvisí s průběhem hospodářského cyklu; v době, kdy se ekonomika nachází v hospodářské depresi, je zaměstnáno méně lidí než v době konjunktury.
- **Systémová (strukturální)** – nezaměstnaný skutečně nemůže sehnat práci ve svém oboru, souvisí s nesouladem nabídky práce a poptávky po práci (např. nezaměstnanost po uzavření dolu).

Míra nezaměstnanosti

- **Míra nezaměstnanosti** je podíl nezaměstnaných ku všem osobám ve věku 15 – 64 let (tedy zaměstnaným i nezaměstnaným).

Znevýhodněné skupiny osob na trhu práce

- Mladí 25, resp. absolventi vysokých škol do 30 let
- Starší osoby, zejména v předdůchodovém věku (55 – 64 let)
- Ženy po rodičovské dovolené
- Osoby se zdravotním postižením
- Sociálně vyloučení a osoby s nízkou kvalifikací

Důsledky nezaměstnanosti

Ekonomické:

- Ekonomika nevyrábí tolik, kolik by mohla, snižuje se HDP

Sociální:

- Pokles životní úrovně
- Oslabení funkcí rodiny (odkládání sňatků a porodů, oslabení rodičovské autority, omezení sociálních kontaktů apod.)
- Narušení vnímání času
- Chudoba, v extrémních případech bezdomovectví

Psychologické a zdravotní:

- Pocity nepotřebnosti, neschopnosti
- Ztráta sebedůvěry
- Zvýšený výskyt depresivních stavů a sebevražd
- Zvýšení míry onemocnění imunitního, cévního, mozkového, kardiovaskulárního systému
- Vyšší náchylnost k drogové a alkoholové závislosti

Literatura:

- TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3.
- MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois, ed. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.

